

לקוטי תורה • פרשת שלח • מאמר 2

ויאמרו אל כל עדת בני ישראל לאמר כו'...

”ויאמרו אל כל עדת בני ישראל” (במדבר יד, ז)

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/2](https://likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/2)

1 ויאמרו אל כל עדת בני ישראל לאמר כו' טובה הארץ מאד מאד אם חפץ בנו הוי'

"ויאמרו אל כל עדת בני ישראל לאמור" וגו', "טובה הארץ מאוד מאוד. אם הוי' חפץ בנו,"

והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו ארץ אשר היא זבת חלב ודבש. הנה להבין ענין דקדוק לשון הכתוב במה שאמר מאד מאד שני פעמים.

"והביא אותנו אל הארץ הזאת ונתנה לנו, ארץ אשר היא זבת חלב ודבש." והנה, [יש להבין] את משמעות הדיוק בלשון הכתוב, באמרו "מאוד" פעמיים: "מאוד מאוד".

2 וכן ארץ אשר היא זבת כו'. יש להקדים שרש ענין המעשה דמרגלים למעלה במה שלא רצו ליכנס לארץ ישראל וגינו אותה כו'.

וכמו כן, "ארץ זבת" וכו'. [כדי להסביר זאת], יש להקדים [ביאור של] שורש ענין המרגלים למעלה: הם לא רצו להיכנס לארץ ישראל ודיברו בגנותה וכו'.

הנה מבואר בע"ח [בעץ חיים] דשרש המרגלים הוא מבחי' עולם המחשבי הנקי' לאה כי הם היו מדור המדבר שנקראו דור דעה

והנה מבואר בעץ חיים ששורש המרגלים הוא מבחינת עולם המחשבה, הנקרא לאה, שכן הם היו מדור המדבר, שנקראו "דור דעה";

ועל כן לא רצו להשפיל א"ע [את עצמו] ליכנס לארץ ישראל שהוא מבחי' עולם הדבור הנקי' רחל.

ולכן לא רצו להשפיל את עצמם ולהיכנס לארץ ישראל, שהיא מבחינת עולם הדיבור, הנקרא רחל.

3 ולהבין ביאור הדברים הללו בהיות ידוע שעיקר המצוה בכניסת א"י [ארץ ישראל] הוא כמ"ש לעשות בארץ כו'.

כדי להבין את ביאור הדברים האלה: ידוע שעיקר המצווה בכניסה לארץ ישראל הוא, כפי שנאמר, "לעשות בארץ" וכו',

דהיינו לקיים שם התורה והמצות כי יש כמה מצות שתלוי' [שתלויות] בארץ דוקא כמו בנין בית המקדש ודומיהן כו'.

כלומר, לקיים שם את התורה והמצוות. יש מצוות רבות שתלויות בארץ דוקא, כמו בנין בית המקדש וכיוצא בזה וכו'.

והענין הוא כי הנה עיקר התורה והמצוות הוא להבדיל בין הטהור ובין הטמא דהיינו בחי'

ההסבר הוא כך: עיקר עניינם של התורה והמצוות הוא "להבדיל בין הטהור ובין הטמא", כלומר, בחינת

ברורים לברר הטוב מן הרע שעל ידי השבירה דמלכין קדמאין דתהו נפלו רפ"ח ניצוצין דתהו ונתלבשו

בנוגה להיות מעורבין [מעורבים] טו"ר [טוב ורע] כידוע והם צריכים עלייה

בירורים, לברר את הטוב מן הרע. שכן, בעקבות שבירת המלכים הקדמונים של תהו נפלו רפ"ח ניצוצות של תהו והתלבשו בנוגה, כך שהם מעורבים טוב ורע, כידוע; ועליהם לעלות.

והיינו ע"י שיתבררו ויפרדו תחלה מן הרע הקשור בהם ואז יהיו יכולים אחר כך להתעלות למעלה למקור שרשן

הדבר נעשה בכך שתחילה יתבררו ויפרדו מן הרע הקשור בהם; ואז יוכלו, לאחר מכן, לעלות למעלה, אל מקור שורשם.

והוא ענין המצוות מעשיות מ"ע [מצוות עשה] ומל"ת [ומצוות לא תעשה] שע"י הלי"ת [הלא תעשה] נפרד הטוב מן הרע וע"י העשיה הוא בחי' עליית הטוב למעלה כו'.

וזהו עניינן של המצוות המעשיות, מצוות עשה ומצוות לא תעשה: באמצעות מצוות לא תעשה נפרד הטוב מן הרע, ובאמצעות העשייה עולה הטוב למעלה וכו'.

דהיינו עד"מ כשעושה איזה מצוה כגון שנוטל אתרוג לנענע בו או צמר ועושה ממנו ציצית שהאתרוג והצמר הם מבחי' נוגה שהטוב מעורב שם ברע וכשעושה בו המצוה הרי הוא ממשיך בו השראת אור אי"ס ונכלל הטוב

כלומר, למשל, כשאדם מקיים מצווה כלשהי, כגון שנוטל אתרוג כדי לנענע בו, או [לוקח] צמר ועושה ממנו ציצית: האתרוג והצמר הם מבחינת נוגה, שבה הטוב מעורב ברע; וכשהוא מקיים בהם את המצווה, הוא ממשיך לתוכם את השראת אור אין סוף, והטוב

(דניצוצות דתהו שנתלבש בתוך האתרוג והצמר על ידי השבירה) באור אי"ס הנמשך ע"י המצוה הזאת.

(היינו, ניצוצות התהו שהתלבשו בתוך האתרוג והצמר בעקבות השבירה) נכלל באור אין סוף הנמשך באמצעות מצווה זו.

ואמנם זה אינו כ"א כשנתברר תחלה ונפרד מן הרע ונעשה בחי' כלי להשראת אור א"ס אזי ע"י שיעשה המצוה ימשיך אור א"ס להיות שורה בו ועי"ז יתכלל בו כו'.

אולם הדבר אפשרי רק לאחר שהחפץ התברר תחילה ונפרד מן הרע, ונעשה בחינת כלי להשראת אור אין סוף. אז, באמצעות קיום המצווה, ימשיך האדם לתוכו את אור אין סוף שישכון בו, ועל ידי כך ייכלל בו וכו'.

5 והוא ענין דקדוקי המצות להיות האתרוג כך וכך דוקא ובאם שחיסר בו אחת מדקדוקיו הוא פסול.

וזהו ענין הדקדוקים שבמצוות: האתרוג צריך להיות דווקא כך וכך, ואם חסר בו אחד מפרטי הדקדוקים — הוא פסול.

וכן הציצית אם חסר חוט א' הם פסולים דהיינו שאינם בחי' כלי להשראת אלקות ועכ"פ [ועל כל פנים] מובן מזה שעיקר התורה והמצות הוא לברר הטוב מן הרע שנתערב על ידי השבירה להפרידו מהרע ולהעלותו לשרשו כו'.

וכן בציצית: אם חסר חוט אחד, הן פסולות; כלומר, הן אינן בבחינת כלי להשראת אלקות. מכל מקום, מובן מכך שעיקר התורה והמצוות הוא לברר את הטוב מן הרע שהתערב בו בעקבות השבירה, להפרידו מן הרע ולהעלותו לשרשו כו'.

אך באמת אין זה מובן האיך יגרום האדם בחי' השראת אור א"ס ע"י שעושה המצוה

אך לאמיתו של דבר, אין הדבר מובן: כיצד יכול האדם לגרום להשראת אור אין סוף באמצעות עשיית המצווה?

כי מה שייכות והתחברות יש לו לאלקות על ידי שלובש התפילין ומתעטף בציצית לגרום עי"ז המשכת אור א"ס או לגרום הפרדת הטוב מן הרע על ידי שהוא סור מרע כו':

שהרי איזו שייכות וחיבור יש לו לאלקות בכך שהוא מניח תפילין ומתעטף בציצית, עד שעל ידי כך יגרום להמשכת אור אין סוף? או כיצד יגרום להפרדת הטוב מן הרע בכך שהוא "סור מרע" וכו'?

6 ב אך הענין יובן ע"פ מה שכתוב בזהר כד אתכפייא סט"א [סטרא אחרא] אסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך

הוא] בכולהו עלמין.

2. אולם הענין יובן על פי מה שכתוב בזהר: "כאשר הסטרא אחרא נכפפת, כבודו של הקדוש ברוך הוא מתעלה בכל העולמות".

דהנה ידוע שיש שני בחי' בכללות ההשתלשלות העולמות והם הנק' עגולים ויושר והם גי'כ בחי' נפש ורוח כידוע.

כי ידוע שבכללות ההשתלשלות של העולמות יש שתי בחינות, הנקראות עיגולים ויושר; והן גם בחינות נפש ורוח, כידוע.

7 וההפרש ביניהם הוא דבכחי' עגולים האורות הם כלולים שם בהתכללות בבחי' העלם מבלי התחלקות לפרטי פרטיות בבחי' גילוי ועל כן נקרא בחי' עגולים כמו שהעיגול הוא בהשוואה אחת ואין בו התחלקות כו'.

ההבדל ביניהם הוא שבבחינת עיגולים האורות כלולים שם זה בזה, במצב של העלם, בלי להתחלק לפרטים רבים ומדויקים בגילוי. לכן היא נקראת בחינת עיגולים: כשם שהעיגול אחיד לכל אורכו ואין בו חלוקה וכו'.

8 ובחי' היושר הוא כשמתגלים האורות ומתחלקים לפרטי פרטיות להיות כלולים מיו"ד ומיו"ד כו'. והמשל בזה הוא כמו העילה שמקיף את העלול וכוללו

בחינת היושר היא כאשר האורות מתגלים ומתחלקים לפרטים רבים ומדוקדקים, כך שהם כלולים מעשר, וכל אחת מן העשר מעשר, וכן הלאה. המשל לכך הוא כמו העילה, המקיפה את העלול וכוללת אותו:

דהיינו כמו עד"מ הרב שמשפיע שכל לתלמידו שכאשר צריך להשפיע השכל אליו מצטרך לירד ממדרגתו ולצמצם את שכלו לעיין על כלי השגת התלמיד כו'

כלומר, על דרך משל, כמו רב שמשפיע רעיון לתלמידו. כאשר עליו להשפיע לו את הרעיון, הוא צריך לרדת ממדרגתו ולצמצם את שכלו, כדי להתבונן בכלי ההבנה של התלמיד, וכן הלאה,

ומשפיע השכל לפי ערכו אכן בעצמות שכלו הרי הוא כולל כל שכל של התלמיד מראשו לסופו.

והוא משפיע את הרעיון לפי מידתו [של התלמיד]. אך בעצם שכלו הוא כולל את כל שכלו של התלמיד, מתחילתו ועד סופו.

9 וגם ההשפעה שמשפיע להתלמיד שהיא באמת כציור ואופן שכל של התלמיד הרי היא כלולה בשכל של הרב בסקירה אחת בלתי התחלקות לחלקים והנה גם אחר שנמשכה מהרב להתלמיד

ואף ההשפעה שהוא משפיע לתלמיד, אשר באמת היא בדמותו ובאופן המתאים לשכלו של התלמיד, כלולה בשכלו של הרב בסקירה אחת, בלי להתחלק לחלקים. והנה, גם לאחר שנמשכה מן הרב אל התלמיד,

הנה בתחלת השגתו אזי שכל התלמיד הוא מוקף עד"מ מאור אותו השכל ששופע לו מהרב ואור אותו השכל עודף על שכל התלמיד והשגתו ומקיפו מכל צד.

בתחילת השגתו, שכלו של התלמיד מוקף, בדרך משל, באורו של אותו רעיון השופע אליו מן הרב; אורו של הרעיון עולה על שכלו ועל השגתו של התלמיד ומקיף אותו מכל צד.

10 וביאור הענין היינו כי התלמיד בתחלת קבלתו השכל הנשפע לו אינו משיג השכל לעומקו עדיין

וביאור הענין הוא כך: בתחילת קבלת הרעיון שנמסר לו, התלמיד עדיין אינו תופס את עומקו;

דהיינו שהשגתו השכל הוא רק דרך כלל בלתי התחלקות לעמוד על כל חלקי השכל והסברו' [והסברות] כל דבר בפ"ע [בפני עצמו].

כלומר, תפיסתו את הרעיון היא כללית בלבד, בלי חלוקה לחלקים, והוא עדיין אינו עומד על כל חלקי הרעיון ועל ההסברים של כל דבר בפני עצמו.

11 וע"כ כללות אותו השכל הוא מקיף לשכל התלמיד בבחי' מקיף לבד עדיין ובלתי התחלקות. וזהו משל

לבחי' ע"ס [עשר ספירות] דעגולים.

לכן, הרעיון כולו עדיין מקיף את שכלו של התלמיד בבחינת אור מקיף בלבד, בלי התחלקות. וזהו משל לבחינת עשר הספירות דעגולים.

אמנם הנה אחר כך כשמתבונן התלמיד בשפע השכל וירד לעומקו וישיגו היטב אז יהיה אדרבה שכלו מקיף לאותו שפע השכל שיכנס בו שפע השכל בבחי' אור פנימי ממש ששיגנו יפה

אולם לאחר מכן, כשהתלמיד מתבונן בשפע השכל, יורד לעומקו ומשיג אותו היטב, מתהפך המצב: שכלו מקיף את שפע השכל, ושפע השכל נכנס בו כאור פנימי ממש, שכן הוא תופס אותו היטב,

וגם יעמוד על כל חלקי הסברות שבו כל אחד על מכונה בפ"ע [בפני עצמו] ולא בדרך כלל לבד והוא עד"מ בחי' יושר

והוא גם יעמוד על כל חלקי הסברות שבו, כל אחת במקומה בפני עצמה, ולא רק באופן כללי. וזהו, בדרך משל, בחינת יושר,

שהוא בחי' או"פ [אור פנימי] [ועמ"ש עוד מענין לא קאים אינש אדעתיה דרביה עד ארבעים שנין בדרוש כגדי לבן דכה"ג [דכהן גדול] בביאור ע"פ כי ביום הזה יכפר].

שהיא בחינת אור פנימי. [ועיין עוד במה שכתוב בעניין "לא קאים אינש אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין", בדרוש כגדי לבן דכהן גדול, בביאור על "כי ביום הזה יכפר"].

12 ולכן נקרא עגולים בחי' נפש ויושר הוא בחינת רוח שהוא מעלה ומדרגה עליונה מבחי' נפש ובא אחר כך וכענין מוחין דגדלות שבא אחר מוחין דקטנות

לכן עיגולים נקראים בחינת נפש, ויושר הוא בחינת רוח, שהיא בחינה ומדרגה עליונה יותר מבחינת נפש, והיא באה אחר כך, בדומה למוחין דגדלות שבאים לאחר מוחין דקטנות;

וכמ"ש בזהר ח"ב [חלק ב'] צ"ד ב' בר נש כד אתיילד יהבין ליה נפשא כו' זכה יתיר יהבין ליה רוחא כו' (וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער עגולים ויושר ענף ג').

וכמו שכתוב בזהר, חלק ב', צד ע"ב: "כשאדם נולד נותנים לו נפש וכו'; אם זכה יותר, נותנים לו רוח" וכו'. (וכמו שכתוב בעץ חיים, שער עיגולים ויושר, ענף ג').

והנה ממשל זה יובן למשכיל למעלה ענין העגולים ויושר דבחי' העגולים הוא שאורות עליונים הנמשכים מן המאציל ית' אינן נגלים עדיין בבחי' גילוי

והנה מן המשל הזה יבין המשכיל את ענין העיגולים והיושר למעלה. בחינת העיגולים היא שהאורות העליונים הנמשכים מן המאציל יתברך עדיין אינם מתגלים;

רק הם בבחי' העלם והם כלולים יחד בלתי התחלקות לפרטיות להיות דבר בפני עצמו כח החכמה בפ"ע [בפני עצמו] וכח החסד בפ"ע [בפני עצמו] כו'

אלא הם בבחינת העלם, והם כלולים יחד בלי חלוקה לפרטים, כך שכל אחד יהיה דבר בפני עצמו: כוח החכמה בפני עצמו וכוח החסד בפני עצמו וכו';

אלא הם כלולים ומוקפים יחד בהשוואה אחת והיינו מפני שאינו בבחי' גילוי רק בבחי' העלם.

אלא הם כלולים ומקיפים יחד במידה שווה אחת. והטעם לכך הוא שאינם בבחינת גילוי אלא בבחינת העלם.

ובחיי יושר הוא בחיי האורות כשהם יורדים ומתגלים שאז הם בבחי' התחלקות כל ספי' [ספירה / ספירות]
בפ"ע [בפני עצמו] החכמה מיוחדת בכלי בפ"ע [בפני עצמו] והבינה בפ"ע [בפני עצמו] והיינו מפני שנתלכשו
בכלים ונמשכו בבחי' גילוי כו'

בחינת יושר היא בחינת האורות כשהם יורדים ומתגלים; אז הם מתחלקים, וכל ספירה עומדת בפני עצמה: החכמה
מובחנת בכלי משלה, והבינה בפני עצמה. הטעם לכך הוא שהתלכשו בכלים ונמשכו בבחינת גילוי וכו'.

(וגם הם בבחי' התכללות שמתכללים זה עם זה כמו אברי האדם שאע"פ [שאף על פי] שהן רמ"ח אברים
מכל מקום מתקשרים זה עם זה שגידי המוח יש ברגל כו')

(ועם זאת, גם הם בבחינת התכללות, כלומר, כלולים זה בזה, כמו איברי האדם: אף שהם רמ"ח איברים, הם קשורים
זה בזה; גידי המוח נמצאים גם ברגל וכו',

והרי הן אדם אחד ועמ"ש בפ' נח בדרוש דור הפלגה בענין ההפרש בין נקודים לברודים ועמ"ש בפ'
שמות ע"פ מי שם פה לאדם).

והרי הם אדם אחד. וראה מה שכתוב בפרשת נח, בדרוש דור הפלגה, בעניין ההבדל בין נקודים לברודים; וראה מה
שכתוב בפרשת שמות על הפסוק "מי שם פה לאדם?")

והנה שני בחינות הללו עיגולים ויושר הם נמצאים בכל העולמות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין
והנה, שתי הבחינות הללו, עיגולים ויושר, מצויות בכל העולמות, מראש כל הדרגות ועד סוף כל הדרגות:

דהיינו לפני אצילות ובאצילות עד בחי' עשר ספירות דעגולים דעשיה וע"ס [ועשר ספירות] דיושר דעשיה
וכללות ענינם הוא כנ"ל שהעגולים המה האורות כשהם נעלמים וכלולים בהתכללות מכלי התחלקות
כו'.

כלומר, לפני אצילות ובאצילות, ועד לבחינת עשר ספירות דעגולים דעשיה ועשר ספירות דיושר דעשיה. וכללות
ענינם היא כנזכר לעיל: העיגולים הם האורות כשהם נעלמים וכלולים זה בזה, בלי התחלקות וכו'.

13 ומהם הוא שנמשכו כל ההעלמות וההסתרות שנעלם ונסתר בחי' חיות האלקות היורד להחיות
הנבראים ואינו נתגלה לנבראים רק בצמצום כו'.

ומהם נמשכים כל ההעלמות וההסתרות, שבאמצעותן חיות האלקות היורדת להחיות את הנבראים נעלמת ונסתרת,
ואינה מתגלה לנבראים אלא בצמצום וכו'.

וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שיש בחי' היכלות למעלה יש היכלות דאהוי"ר [דאהבה ויראה] ויש היכלות הרצון וכללות ענין ההיכל הוא שמעלים את בחי' האור והחיות ומסתירו שלא יתגלה לנבראים

כפי שכתוב בעץ חיים, יש למעלה היכלות: יש היכלות של אהבה ויראה, ויש היכלות של רצון. עניינו הכללי של היכל הוא שהוא מעלים את האור ואת החיות ומסתיר אותם, כדי שלא יתגלו לנבראים.

כמו שהוא בעצמו אלא מתצמצם כפי שיעור יכולת כלי הנברא להכיל אורו שאילו היה מתגלה יותר מכדי המדה היה מתבטל ממציאותו לגמרי.

כפי שהם בעצמם, אלא האור מצטמצם לפי מידת יכולתו של כלי הנברא להכיל את אורו. אילו היה האור מתגלה מעבר למידה זו, [הנברא] היה מתבטל ממציאותו לגמרי.

14 וכדי להיות התהוות בחי' אהבה מוגבלת בנבראים שהוא בחי' מחנה מיכאל וכן יראה מוגבלת במחנה גבריאל כו'

כדי שתיווצר בנבראים אהבה מוגבלת, שהיא בחינת מחנה מיכאל, וכן יראה מוגבלת במחנה גבריאל וכו',

מבחי' האור והחיות הנמשך מאור א"ס ית' שהוא בלתי מוגבל הוא דווקא ע"י צמצום והעלם האור כידוע.

מן האור והחיות הנמשכים מאור אין סוף ית', שהוא בלתי מוגבל, הדבר אפשרי דווקא באמצעות צמצום והעלם של האור, כידוע.

והצמצום שמצמצם את האור להיות ממנו התהוות אהבה מוגבלת הוא הנק' בחי' היכל האהבה כלומר שהוא ההעלם הגורם המשכת האהבה כו'.

הצמצום המצמצם את האור כדי שתיווצר ממנו אהבה מוגבלת הוא הנקרא בחינת היכל האהבה; כלומר, זהו ההעלם שגורם להמשכת האהבה וכו'.

וכן עדי"ז בהיכל הרצון כו' וכנודע. (וע' מ"ש בפ' וישב בד"ה שיר המעלות כו' היינו כחולמים בענין אלביש שמים קדרות שמים הם העגולים הם מלובשים בבחי' קדרות כו' שהוא העלם והסתר כו' ע"ש.

וכך גם, באותו אופן, בהיכל הרצון וכו', כידוע. (וראו מה שנכתב בפרשת וישב, בד"ה שיר המעלות... היינו כחולמים", בעניין "אלביש שמים קדרות": השמים הם העיגולים, והם מלובשים בבחינת קדרות וכו', שהיא העלם והסתר וכו'; עיינו שם.

ועדיי' יש לפרש ענין השראת והתלבשות העגולים בהיכלות וע' בעי'ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ד ה' ועמ"ש בד"ה יביאו לכוש מלכות ובד"ה מזמור שיר חנוכת הבית בענין מזון לכוש בית).

וכך אפשר להסביר גם את ענין השראתם והתלבשותם של העיגולים בהיכלות. ועיינו בעץ חיים, שער 41, פרקים 4 ו-5; וכן כמה שנכתב בד"ה "יביאו לכוש מלכות" ובד"ה "מזמור שיר חנוכת הבית", בענין מזון, לכוש [ו]בית).

וכן עדיי' בחי' הכלים הם מגבילים את האורות ומעלימים אותם שלא יתגלו כמו שהם אלא יהיו נגבלים בתוכם ושיהיה התגלות החיות רק הארה מועטת

וכך גם הכלים מגבילים את האורות ומעלימים אותם, כדי שלא יתגלו כפי שהם, אלא יהיו מוגבלים בתוכם, וכדי שהחיות תתגלה רק כהארה מועטה;

והיינו בכדי להיות התהוות הנבראים שהם מוגבלים כידוע ושרש כל השרשים להעלמות אלו הוא מבחי' עיגולים וכנ"ל

וזאת כדי שתיווצרנה הבריות, שהן מוגבלות, כידוע. ושרש כל השורשים של העלמות אלו הוא בבחינת העיגולים, כנזכר לעיל.

(ועיי' בעי'ח [בעץ חיים] שער מ"א פ"ה במש"ש [כמה שכתוב שם] לזה צריך שנודיעך ענין הלבושים וההיכלות מה ענינם כו' ע"ש).

(ועיינו בעץ חיים, שער 41, פרק 5, בדברים שנכתבו שם: "לזה צריך שנודיעך ענין הלבושים וההיכלות מה ענינם" וכו'; עיינו שם.)

והנה אעפ"י [אף על פי] שהעלמות אלו הם בודאי מבחי' קדושה עליונה כי המכוון בצמצום זה הוא בשביל שיתהוו הנבראים וכמבואר במ"א בפ"י

והנה, אף שהעלמות אלה הן בודאי מצד הקדושה העליונה, שכן מטרת הצמצום הזה היא שהנבראים יתהוו, כפי שמוסבר במקום אחר בפירוש

כי הוי"ה הוא האלקים שהצמצום דשם אלקים הוא עצמו בחי' הוי' כו' עכ"ז [עם כל זה] בריבוי ההשתלשלות עד שנמשך בעגולים דעשיה שמהם נתהוו שמים וארץ הגשמיים

"כי הוי' הוא האלקים": הצמצום של שם אלקים הוא עצמו בחינת הוי' וכו'. ואף על פי כן, בעקבות השתלשלות מרובה, עד שהדבר נמשך בעיגולים של עולם העשיה, שמהם התהוו השמים והארץ הגשמיים,

שהם מבחי' העגולים וכנראה בעליל שהשמים הם עגולים בטבען וכן כדור הארץ הוא עגול (וגם יסוד הרוח שבארץ הוא מבחי' עגולים)

שהם מבחינת העיגולים, כפי שנראה בבירור: השמים עגולים מטבעם, וגם כדור הארץ עגול (וגם יסוד הרוח שבארץ הוא מבחינת העיגולים),

הנה בריבוי השתלשלות נתהווה מזה צמצום גמור והעלם גדול שנתעלם בחי' כח האלקי המחיה את העולם ונתלבש בלבושים רבים ועצומים כי עולם הוא מלשון העלם כנודע.

הנה, בעקבות השתלשלות מרובה נוצר מכך צמצום גמור והסתר גדול: הכוח האלקי המחיה את העולם נעשה נסתר ומתלבש בלבושים רבים ועצומים, שהרי המילה "עולם" קשורה למילה "העלם", כידוע.

ושרש כל השרשים להעלים זהו מבחי' ההעלם דעגולים העליונים שהאור מתעלם בהם ואינו מתגלה שמזה נמשך באצילות להיות הכלים מכסים על האורות ומעלימים אותם שיהיה גילוי

ושורש כל השורשים של ההסתר הוא מבחינת ההסתר שבעיגולים העליונים, שבהם האור נסתר ואינו מתגלה. מכך נובעת באצילות העובדה שהכלים מכסים על האורות ומסתירים אותם, כדי שגילוי

החיות מוגבל בתוכם בגבול שמזה הוא הגורם שברבוי השתלשלות יהיה בחינת העלם גמור שיתעלם הכח האלקות ויתלבש בלבושים רבים עד שיהיה נראה כאלו העולם הוא יש ודבר בפ"ע [בפני עצמו] (וכמ"ש מזה בסש"ב [בספר של בינונים] פרק כ"א כ"ב):

החיות יהיה מוגבל בתוכם, בתוך גבול. הדבר גורם לכך שבעקבות השתלשלות מרובה יהיה הסתר גמור: הכוח האלקי יוסתר ויתלבש בלבושים רבים, עד שייראה כאילו העולם הוא יש ודבר בפני עצמו. (וכפי שנכתב על כך בספר של בינונים, פרקים כ"א-כ"ב.)

15 ג והנה באתערותא דלתתא הוא אתערותא דלעילא ע"י שהאדם מעמיק ונותן דעת ולב לראות איך שהקב"ה מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית.

3. כעת, באמצעות אתערותא דלתתא מתעוררת אתערותא דלעילא, כאשר האדם מעמיק ומתמסר במחשבתו ובלבו לראות כיצד הקדוש ברוך הוא מחדש את מעשה בראשית בכל יום תמיד.

וכמ"ש וידעת היום וגו' וכולא קמיה כלא חשיב ממש ומה שהעולם נדמה ליש ודבר הוא מצד ההעלם וההסתר שמתעלם הכח האלקות

כמו שכתוב: "וידעת היום" וגו', ו"הכול לפניו נחשב ממש כלא". העובדה שהעולם נראה כיש וכדבר ממשי נובעת מההעלם וההסתר, שבגללם הכוח האלקי מוסתר;

אבל באמת אין עוד מלבדו כו' נמצא שהוא פועל שיועבר הצמצום וההעלם שמתעלם הכח האלקות ולהיות מתגלה בבחינת גילוי.

אבל לאמיתו של דבר "אין עוד מלבדו" וכו'. נמצא שהוא פועל להסיר את הצמצום וההעלם שבגללם הכוח האלקי מוסתר, כדי שיתגלה באופן גלוי.

16 ובאתעדלית [ובאתערותא דלתתא] זו גורם אתערותא דלעילא שגם למעלה לא יהיו בחיי הכלים מעלימים את האורות ומגבילין אותן ושיהיו בוקעין ומתגלילין למטה כמו שהם ממש ולא יהיי [יהיה] בחיי ההסתרות והצמצומים כו'.

ובאמצעות אתערותא דלתתא זו הוא מעורר אתערותא דלעילא: שגם למעלה הכלים לא יסתירו את האורות ולא יגבילו אותם, ושהאורות יבקעו ויתגלו למטה כפי שהם ממש, ולא יהיו הסתרות וצמצומים וכו'.

והיינו כמו שיהיה לעתיד לבא דכתיב ונגלה כבוד הוי' וגו' שלא יסתיר העולם על אור קדושתו ב"ה זה דומה למה שיהיה לעתיד לבוא, שעליו נאמר: "ונגלה כבוד הוי' וגו'", כאשר העולם לא יסתיר את אור קדושתו יתברך;

וכמו שהיה לפני החטא שהיה העולם מזוכך ביותר עד שלא היה מסתיר כלל על גילוי אלקותו ית' שהרי אדה"ר [אדם הראשון] גם כשהיה מלוכש בגוף השיג בג"ע [בגן עדן] סודות התורה כו'

וכפי שהיה לפני החטא, כאשר העולם היה מזוכך ביותר ולא הסתיר כלל את גילוי אלקותו יתברך. הרי אדם הראשון, גם כשהיה מלוכש בגוף, השיג בגן עדן את סודות התורה וכו'.

וגם כללות השתלשלות העולמות היה מזוכך ביותר משהם עתה שאור א"ס היה מתגלה בהם ביותר וכמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער השבת דמה שכעת נק' בחי' ז"א דאצילות היה אז מדרגה זו בבחי' עולם הבריאה

גם כללות השתלשלות העולמות הייתה מזוככת הרבה יותר מכפי שהיא כיום, ולכן אור אין סוף התגלה בהם יותר. וכפי שכתוב בפרי עץ חיים, שער השבת, שמה שכיום נקרא בחינת ז"א דאצילות היה אז בדרגת עולם הבריאה.

והרי בחי' הבריאה דעתה הרי הוא רחוק מאד בערך מז"א דאצילות שהרי בחי' אצילות הוא בחי' אלקות והוא כח מכחותיו ואור א"ס שורה בו בתכלית הגילוי משא"כ בריאה היא יש מאין כו'

והרי בחינת הבריאה כפי שהיא כיום רחוקה מאוד בערכה מז"א דאצילות. בחינת אצילות היא אלקות, והיא כוח מכחותיו, ואור אין סוף שורה בה בגילוי גמור; ואילו בריאה היא יש מאין וכו',

והם נבראים נפרדים ומחודשים מאין ליש והם בעלי גבול וכנודע ובחטא אדם הראשון הוא שנתגשמו העולמות להיות אור א"ס מאיר בהם ע"י העלם וצמצום עד שבעה"ז [שבעולם הזה] הגשמי אור א"ס מוסתר בהם בתכלית כנ"ל.

והם נבראים נפרדים, שנתחדשו מאין ליש והם בעלי גבול, כידוע. חטאו של אדם הראשון הוא שגרם לעולמות להתגשם, כך שאור אין סוף מאיר בהם באמצעות הסתר וצמצום, עד שבעולם הזה הגשמי אור אין סוף מוסתר בהם בתכלית, כנזכר לעיל.

17 וכאשר למטה נעשה אתכפיא סט"א [סטרא אחרא] דהיינו העברת הצמצום וההסתרה שיהיה בחי' גילוי אלקות בנפש האדם על ידי זה נעשה למעלה גם כן גילוי אלקות שלא יהיו בחי' כלים המסתירים את האורות כו'.

וכאשר למטה נעשה ביטול הסטרא אחרא, כלומר, מסירים את הצמצום וההסתרה, כך שתהיה בנפש האדם התגלות אלקות, הרי שבכך מתרחשת גם למעלה התגלות אלקות, כך שהכלים לא יסתירו את האורות וכו'.

18 וז"ש [וזהו שכתוב] והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני הוי"ה. ולכאורה אין זה טעם שלפי שהוא ית' קדוש צריכים ישראל להיות ג"כ קדושים.

וזהו [הפירוש של] מה שכתוב: "והתקדשתם והייתם קדושים, כי קדוש אני הוי"ה". לכאורה, אין בכך נימוק: משום שהוא יתברך קדוש, גם ישראל צריכים להיות קדושים.

אך הענין בפ"י והתקדשתם כמאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] קדש את עצמך במותר לך דהיינו להיות אתכפייא סט"א [סטרא אחרא] שלא יסתירו השמים והארץ וכל

אלא העניין הוא כך: פירוש "והתקדשתם" הוא כדברי חז"ל: "קדש את עצמך במותר לך". כלומר, להכניע את סטרא אחרא, כדי שהשמיים והארץ וכל

גשמיות העולם על אור קדושתו ית' ועי"ז יהיה למעלה ג"כ קדוש אני הוי" כו' דקדוש הוא לשון הבדלה כנודע.

הגשמיות שבעולם לא תסתיר את אור קדושתו יתברך. ועל ידי כך יהיה גם למעלה "קדוש אני הוי"ה" וכו', שהרי "קדוש" הוא לשון הבדלה, כידוע.

19 והיינו שיהיה בחיי גילוי עצמות אלקותו ית' שלמעלה מצמצום הכלים שמגבילים האורות כי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא כנ"ל.

כלומר, תהיה התגלות של עצמות אלקותו ית', שלמעלה מן הצמצום של הכלים המגבילים את האורות; שכן על ידי אתערותא דלתתא באה אתערותא דלעילא, כפי שהוזכר לעיל.

וזהו ענין המאמר בזוה"ק [בזוהר הקדוש] כד אתכפיא סט"א [סטרא אחרא] לתתא אסתלק יקרא דקב"ה [דקודשא בריך הוא] בכולהו עלמין דהיינו ע"י דאתכפיא סט"א [סטרא אחרא] שהועבר הצמצום וההסתרה דשמים וארץ הגשמיים ע"י אסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] בכולהו עלמין

וזהו עניינו של המאמר בזוהר הקדוש: "כאשר הסטרא אחרא נכפית למטה, כבודו של הקדוש ברוך הוא עולה בכל העולמות". כלומר, על ידי כפיית הסטרא אחרא מוסרים הצמצום וההסתרה של השמים והארץ הגשמיים, ובכך "כבודו של הקדוש ברוך הוא עולה בכל העולמות".

דהיינו שגם למעלה מת גלים האורות ובוקעים דרך הכלים כנ"ל ואסתלק יקרא דקוב"ה [דקודשא בריך הוא] בכולהו עלמין הם עלמין סתימין ועלמין דאתגלין

כלומר, גם למעלה האורות מתגלים ובוקעים דרך הכלים, כפי שהוזכר לעיל. ו"כבודו של הקדוש ברוך הוא עולה בכל העולמות" — אלה הם העולמות הסתומים והעולמות הגלויים.

וזהו המכוון בתורה ומצות שגורמים ע"י השראת אור א"ס דהיינו כנ"ל דכד אתכפיא סט"א [סטרא אחרא] בסור מרע ועשה טוב

וזו הכוונה בתורה ובמצוות, שעל ידיהן גורמים להשראת אור אין סוף: כלומר, כפי שהוזכר לעיל, כאשר הסטרא אחרא נכפית באמצעות "סור מרע ועשה טוב",

אזי באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא שיהיה למעלה העברת כל ההעלמות המעלימים את גילוי אור וחיות כו'

אזי, על ידי אתערותא דלתתא באה אתערותא דלעילא, כך שלמעלה יוסרו כל ההעלמות המסתירות את גילוי האור והחיות וכו',

עד שגם צמצום הכלים המגבילים את האורות ומסתירים אותו יועבר ג"כ שיהיו האורות בוקעים ומתגלים למטה כנ"ל (ועמ"ש בפ' חקת ע"פ ע"כ יאמרו המושלים באו חשבון כו').

עד שאפילו צמצום הכלים המגבילים את האורות ומסתירים אותם יוסר גם הוא, כדי שהאורות יבקעו ויתגלו למטה, כפי שהוזכר לעיל. (ועיינו במה שכתוב בפרשת חוקת על הפסוק "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון" וכו').

ועתה יובן ג"כ שרש ענין קיום המצות בארץ ישראל דוקא וכמ"ש לעשות בארץ כו'. כי

ועתה יובן גם שורש ענין קיום המצוות דוקא בארץ ישראל, וכמו שכתוב: "לעשות בארץ" וכו'. כי

הנה כתיב בה בא"י [בארץ ישראל] ארץ אשר היא זבת חלב ודבש. פי' לשון זבת הוא לשון מפעיל שעושה להיות זב חלב ודבש.

הנה כתוב עליה, על ארץ ישראל: "ארץ אשר היא זבת חלב ודבש". פירושו של הביטוי "זבת" הוא לשון מפעיל: היא גורמת לחלב ולדבש לזוב.

20 והענין הוא כי חלב ודבש הם בחי' כללות השתלשלות ע"ס [עשר ספירות] שהם בחי' מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם

ב"ן] שהם חסדים וגבורות חלב הוא בחי' חסדים ודבש הוא בחי' גבורות

הענין הוא שחלב ודבש הם בחינת כללות ההשתלשלות של עשר הספירות, שהן בחינת [השמות] מ"ה וב"ן, שהם חסדים וגבורות: חלב הוא בחינת חסדים, ודבש הוא בחינת גבורות.

כי דבש נק' דין דגדלות כנודע שלכך נאמר כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו כו'.

כי הדבש נקרא "דין דגדלות", כידוע; ולכן נאמר: "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו" וכו'.

ושניהם הן בחי' מוחין דגדלות חלב הוא בחי' מוחין דגדלות דחסדים וכמשל חלב האם שמגדל את הולד וממשיך בו שכל כו'.

ושניהם הם בחינת מוחין דגדלות: החלב הוא בחינת מוחין דגדלות של חסדים, וכמו במשל חלב האם, שמגדל את התינוק וממשיך בו שכל וכו'.

וכך למעלה הוא בבחינת בינה שמגדלת אברים דז"א ע"י השפעת השכל והוא הנק' בחינת חלב דאימא. וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] עשה להדדים במקום בינה כו'.

כך גם למעלה: בחינת בינה מגדלת את איברי ז"א באמצעות השפעת השכל, וזה נקרא בחינת חלב דאימא. וכמאמר חז"ל: "עשה לה דדים במקום בינה" וכו'.

ובע"ח [ובעץ חיים] (שער הכללים ספ"ג [סוף פרק ג']) מבואר ג"כ בענין אלד"ד [אלדד] ומיד"ד [ומידד] שהם שני דדים דאימא שמהם יוצא החלב לז"א לגדלו כו' (ועמ"ש בפ' ויחי ע"פ חכלילי כו' ולבן שנים מחלב).

ובספר עץ חיים (שער הכללים, סוף פרק ג') מבואר גם בענין אלדד ומידד, שהם שני הדדים של אימא, שמהם יוצא החלב לז"א כדי לגדלו וכו'. (וראה מה שנכתב בפרשת ויחי על הפסוק "חכלילי" וכו', "ולבן שיניים מחלב").

ודבש הוא בחי' מוחין דגדלות דגבורות שהרי נקי' דין דגדלות והיינו שהם בחינת גילוי האורות היפך בחי' הצמצום של הכלים כו'.

והדבש הוא בחינת מוחין דגדלות של גבורות, שהרי הוא נקרא "דין דגדלות". כלומר, הם בחינת גילוי האורות, היפך בחינת צמצום הכלים וכו'.

(וע' פע"ח [פרי עץ חיים] שער כוונת השופר ספ"א [סוף פרק א'] בענין דבש ועמ"ש בפ' תבא ע"פ היום הזה הי' אלקיך מצוך וכו').

(וראה פרי עץ חיים, שער כוונת השופר, סוף פרק א', בעניין הדבש; וראה מה שנכתב בפרשת תבוא על הפסוק "היום הזה הי' אלקיך מצוך" וכו').

וזהו ענין זבת חלב ודבש שהם מוחין דגדלות שהוא היפך ההעלם והצמצום שהוא בחי' מוחין דקטנות כו'.

וזהו ענין "זבת חלב ודבש": הם מוחין דגדלות, שהם היפך ההעלם והצמצום, שהם בחינת מוחין דקטנות וכו'.

ומזה נמשך גם בגשמיות שיהיה החלב נוטף מן העזים ומן התאנים כו'. והוא מחמת סיבת בקיעת האורות את הכלים למעלה כנ"ל.

ומכאן נמשך הדבר גם בגשמיות: החלב מטפטף מן העזים, [והדבש] מן התאנים וכו'. הסיבה לכך היא שהאורות בוקעים את הכלים למעלה, כפי שנאמר לעיל.

וזהו כללות ענין מצות דכניסת א"י [ארץ ישראל] לקיים שם התוהמ"צ [התורה והמצות] דכתיב לעשות בארץ כו'. ופ"י לעשות הוא לתקן כמו ועשתה את צפרניה ותרגמו ותתקן כו'.

וזהו עניינה הכללי של מצוות הכניסה לארץ ישראל: לקיים שם את התורה והמצוות, כמו שכתוב: "לעשות בארץ" וכו'. פירוש המילה "לעשות" הוא לתקן, כמו "ועשתה את צפרניה", שתרגמו "ותתקן" וכו'.

והיינו לתקן בארץ שיהיה בחי' ארץ זבת חלב כו' שיבקעו האורות את הכלים ויתגלו למטה ע"י קיום התורה ומצות שיקיימו בא"י [בארץ ישראל] דבאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא כנ"ל:

כלומר, לתקן בארץ, כדי שתהיה בה הבחינה של "ארץ זבת חלב" וכו' — שהאורות יבקעו את הכלים ויתגלו למטה באמצעות קיום התורה והמצוות שיקיימו בארץ ישראל; שכן על ידי אתערותא דלתתא באה אתערותא דלעילא, כפי שנאמר לעיל.

21 ד ואחר כל הנ"ל יובן ג"כ ענין המעשה דמרגלים שלא רצו ליכנס לא"י [לארץ ישראל] מפני ששרשם הוא

מבחי לאה עולם המחשבה כו'

4. לאחר כל האמור לעיל יובן גם ענין פרשת המרגלים: הם לא רצו להיכנס לארץ ישראל, מפני ששרשם הוא בבחינת לאה, עולם המחשבה וכו'.

(כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער הארת המוחין פ"א) וטענו למה צריכים לירד בבחי עולם הדבור שהוא בחי מל' דאצילות סוף כל דרגין כו'

(כמו שכתוב בעץ חיים, שער הארת המוחין, פרק א). והם טענו: מדוע עלינו לרדת לבחינת עולם הדיבור, שהיא בחינת מלכות של עולם האצילות, סוף כל הדרגות וכו',

בכדי לקיים שם התורה ומצות בדבור ובמעשה שע"ז יהיה בחי גילוי אור א"ס שיבקעו האורות כו' כדי לקיים שם את התורה והמצוות בדיבור ובמעשה, ועל ידי כך תהיה בחינת גילוי של אור אין סוף, שהאורות יבקעו וכו'?

הלא זה אפשר לקיים גם ע"י התורה ומצות ברוחניות ולא בעשייה גשמיות דהיינו כי גם בעולם המחשבה יש כל פרטים הנמצאים בדבור ובמעשה מאחר שהדבור נמשך מן המחשבה. הרי אפשר לקיים זאת גם באמצעות התורה והמצוות ברוחניות, ולא בעשייה גשמית. כלומר, גם בעולם המחשבה מצויים כל הפרטים שנמצאים בדיבור ובמעשה, מאחר שהדיבור נמשך מן המחשבה.

22 וא"כ כל מצוה ומצוה שמקיים בדבור או במעשה גשמיות יכול הוא לקיימה ברוחניות בבחינת מחשבה. וע"ז יהיה ג"כ למעלה בחי גילוי אור א"ס כו'.

אם כן, כל מצווה ומצווה שאדם מקיים בדיבור או במעשה גשמי, הוא יכול לקיים גם ברוחניות, בבחינת מחשבה; ועל ידי כך תהיה גם למעלה בחינת גילוי של אור אין סוף וכו'.

וכדוגמא שאמרו באברהם קיים את כל התורה כולה עד שלא ניתנה וא"א לומר שקיים כל התורה בפועל ממש

וכדוגמא לכך, מה שאמרו על אברהם: "אברהם קיים את כל התורה כולה עד שלא ניתנה". אי אפשר לומר שהוא קיים את כל התורה בפועל ממש,

שהרי יש כמה מצות שלא היה אפשר לו לקיימם כלל. אלא שקיים אותם ברוחניות שהמשיך כל האורות עליונים הנמשכים ע"י המצות כו'.

שהרי היו כמה מצוות שלא היה יכול לקיים כלל. אלא שהוא קיים אותן ברוחניות: הוא המשיך את כל האורות העליונים שנמשכים על ידי המצוות וכו'.

23 וכמו כן היו סבורים המרגלים שיקיימו המצות ברוחניות דהיינו בבחינת עולם המחשבה כו' ועל כן לא רצו ליכנס לארץ ישראל.

בדומה לכך, המרגלים סברו שיוכלו לקיים את המצוות ברוחניות, כלומר, בבחינת עולם המחשבה וכו'; ולכן לא רצו להיכנס לארץ ישראל.

אך באמת היו מוטעים שהעיקר הוא לעשותם בארץ דוקא וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כמה תפלות התפלל משה ליכנס לא"י [לארץ ישראל] ושאלו וכי לאכול מפירותיה היה צריך אלא לקיים את המצות התלוים בה

אך באמת הם טעו, כי העיקר הוא לקיים את המצוות דווקא בארץ, וכמאמר חז"ל: כמה תפילות התפלל משה כדי להיכנס לארץ ישראל! ושאלו: וכי היה צריך לאכול מפירותיה? אלא [היה זה] כדי לקיים את המצוות התלויות בה.

והיינו שצריך להמשיך את האורות העליונים שיבקעו את הכלים כו' שאי אפשר לגרום המשכה זו אם לא ע"י מעשה דוקא ולא במחשבה כו'.

כלומר, צריך להמשיך את האורות העליונים, שיבקעו את הכלים וכו'; ואי אפשר לגרום המשכה זו אלא דווקא באמצעות מעשה, ולא באמצעות מחשבה וכו'.

24 והטעם הוא משום דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה וכמאמר נעוץ תחלתן בסופן וכו' שכל דבר שהוא גבוה ומרומם יותר בעצם יתלבש דוקא בדבר היותר נמוך. וכענין מאמר רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] די לחכימא ברמיזא כו'.

הטעם הוא ש"סוף מעשה עלה במחשבה תחילה", וכמאמר "נעוץ תחילתן בסופן" וכו': כל דבר שהוא נעלה ומרומם יותר במהותו, מתלבש דווקא בדבר הנמוך ביותר. זה דומה למה שאמרו חז"ל: "די לחכימא ברמיזא" וכו'.

דהיינו כשיש שכל עמוק מאד אשר אי"א להסבירו לזולתו ע"י אותיות הדבור מגודל עמקותו אשר לא יכילו אותו אותיות הדבור ולא יהיה יכול להגביל בהן עכ"ז [עם כל זה] יוכל להבינהו לזולתו ע"י רמז בתנועה גשמיות כו'.

כלומר, כאשר יש רעיון עמוק מאוד שאי אפשר להסבירו לזולת באמצעות אותיות הדיבור, מפני עומקו הרב, שכן אותיות הדיבור אינן יכולות להכיל אותו והוא אינו יכול להיות מוגבל בהן, בכל זאת אפשר להביא את הזולת להבנתו באמצעות רמז, בתנועה גופנית וכו'.

25 ונמצא שיש יתרון לתנועה ורמיזה שהיא גשמיות יותר מאותיות הדבור שהם רוחניים בזה שדבר הגבוה יותר יתלבש בהם דוקא ולא בדבור כו'.

נמצא שלתנועה ולרמז, שהם גשמיים יותר מאותיות הדיבור הרוחניות, יש יתרון: הדבר הנעלה יותר מתלבש דווקא בהם, ולא בדיבור וכו'.

וכמו כן יובן למעלה שלהיות המשכה עליונה להיות גילוי בחינת מוחין דגדלות שיבקעו האורות את הכלים אי אפשר לעורר זה כ"א ע"י מעשה דוקא ולא ע"י בחינת המחשבה משום דנעוץ תחלתן בסופן כו'.

כך יובן גם למעלה: כדי שתהיה המשכה עליונה ויתגלה המוחין דגדלות, כך שהאורות יבקעו את הכלים, אי אפשר לעורר זאת אלא באמצעות מעשה דווקא, ולא באמצעות בחינת המחשבה, משום ש"נעוץ תחילתן בסופן" וכו'.

(ועיין במשנה פ"ב דיבמות דף ק"ד ע"ב כל דבר שהוא מעשה כו') וע"כ ביקש משה ליכנס לארץ דוקא (ועיינו במשנה, פרק י"ב ביבמות, דף ק"ד ע"ב: "כל דבר שהוא מעשה" וכו'). לכן ביקש משה להיכנס דווקא לארץ.

(ועיין מ"ש בפ' ויצא ע"פ וללכן שתי בנות. ועמ"ש ע"פ ראשי המטות מענין יתרון בחי' המעשה דוקא משא"כ בבחי' מחשבה כו' וכד"ה מי מנה עפר יעקב כו' ועמ"ש ע"פ יביאו לבוש מלכות).

(ועיינו במה שנכתב בפרשת ויצא על הפסוק "וללכן שתי בנות"; ובמה שנכתב על הפסוק "ראשי המטות", בעניין היתרון של בחינת המעשה דווקא, בשונה מבחינת המחשבה וכו'; ובמאמר הפותח "מי מנה עפר יעקב" וכו'; וכן במה שנכתב על הפסוק "יביאו לבוש מלכות").

וזהו שכתוב טובה הארץ מאד מאד. פי' ב' פעמים מאד הם כנגד עלמין סתימין דלא אתגלין

וזהו שכתוב: "טובה הארץ מאד מאד". פירוש הדבר הוא ששתי הפעמים "מאד" מכוונות לעולמות הסתומים שאינם מתגלים,

שהם היכלות דאוי"א [דאבא ואימא] ועלמין דאתגלין שהם היכלות דזו"נ [דזעיר אנפין ונוקבא] כו'. שבשני מיני עולמות הללו בוקעים ויורדים ומתגלים האורות עליונים למטה.

שהם היכלות אבא ואמא (חכמה ובינה), ולעולמות המתגלים, שהם היכלות ז"א ונוקבא (המדות ומלכות) וכו'. בשני סוגי העולמות האלה האורות העליונים בוקעים, יורדים ומתגלים למטה.

26 ובכללות ענין גילוי ובקיעת האורות כנ"ל הוא ע"י המשכת בחינת הכתר עליון שהוא למעלה מגדר ההלבשה בכלים כו'.

ובכללות, גילוי האורות ופריצתם, שנזכרו לעיל, נעשים על ידי המשכת בחינת כתר עליון, שלמעלה מגדר התלבשות בכלים כו'.

וזהו שכתוב אם חפץ בנו הוי' חפיצה הוא בחינת פנימיות הכתר שהוא בחינת הטעם והענג שיש ברצון כו'.

וזהו שכתוב: "אם חפץ בנו הוי'": חפץ הוא בחינת פנימיות הכתר, שהיא בחינת הטעם והתענוג שברצון כו'.

ורצון הוא בחינת חיצוניות הכתר וכמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון כו'. וכאן הוא אומר אם חפץ בנו הוי' והרצון הוא בחינת חיצוניות הכתר, כמו שכתוב במאמר המתחיל "ואהיה אצלו אמון" כו'. ואילו כאן נאמר: "אם חפץ בנו הוי'":

דהיינו שיתגלה פנימיות הכתר שהוא למעלה מגדר ההלבשה בכלים שעיי"ז יהיה ג"כ למטה בקיעת האורות כו'.

כלומר, שפנימיות הכתר, שלמעלה מגדר התלבשות בכלים, תתגלה, ועל ידי כך ייפרצו האורות גם למטה כו'.

(וע' בזהר פי' שלח דק"ס סע"א [סוף עמוד א]) וכל זה הוא ע"י שטובה הארץ כו' משום דנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן.

(ועיינו בזהר, פרשת שלח, דף קס ע"א.) וכל זה נעשה על ידי "טובה הארץ" כו', משום ש"נעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן".

ויובן זה עוד עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בת"א [בתורה אור] פי' מקץ סד"ה רני ושמחי בת לא זו מחבבה עד שקראה בתי כו'.

והעניין יובן עוד על פי מה שכתוב בתורה אור, פרשת מקץ, בסוף המאמר המתחיל "רני ושמחי בת": "לא זו מחבבה עד שקראה בתי" כו',

עד שקראה אמי כו' ולע"ל [ולעתיד לבוא] **כתיב רני ושמחי בת שבחינת בת תתעלה ביתר שאת ולהיות אשת חיל עטי"ב** [עטרת בעלה] **עכ"ל** [עד כאן לשונו].

"עד שקראה אמי" וכו'. ועל הזמן לעתיד לבוא נאמר: "רני ושמחי בת", כי בחינת "בת" תתעלה ביתר שאת ותהיה "אשת חיל עטרת בעלה", עד כאן לשונו.

27 והנה בחינת בת זהו ענין ירושלים של מטה ובחינת אמי זהו ענין ירושלים של מעלה והיא בחינת עולם המחשבה בחינת ה' גדולה לאה אם הבנים כו'

והנה, בחינת "בת" היא עניינה של ירושלים של מטה, ובחינת "אמי" היא עניינה של ירושלים של מעלה, שהיא בחינת עולם המחשבה, בחינת הה"א הגדולה, לאה, "אם הבנים" וכו'.

והם רצו להמשיך הכל ע"י ירושמ"ע [ירושלים של מעלה] **לבד אך באמת א"א להגיע לזה כ"א ע"י ירושמ"ט** [ירושלים של מטה]

והם רצו להמשיך הכול באמצעות ירושלים של מעלה בלבד; אך לאמיתו של דבר אי אפשר להגיע לכך אלא באמצעות ירושלים של מטה,

כי זה השער לה' והיא בחינת כעיר שחוכרה לה יחדו כו' לבחינת ירושמ"ע [ירושלים של מעלה] **ולכן ארז"ל** [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושמ"ע** [בירושלים של מעלה] **עד שיכנס בירושמ"ט** [בירושלים של מטה].

כי "זה השער להוי", והיא בחינת "כעיר שחוכרה לה יחדו" וכו', לבחינת ירושלים של מעלה. ולכן אמרו רבותינו ז"ל: נשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה עד שייכנס בירושלים של מטה.

28 ועוד זאת שהרי נאמר כי הנני בא ושכנתי בתוכך דוקא בבחינת ירושמ"ט [ירושלים של מטה] **כו' שבחינת בת תתעלה ביתר שאת כנזכר לעיל**

יתר על כן, נאמר: "כי הנה אני בא ושכנתי בתוכך" — דווקא בבחינת ירושלים של מטה וכו'; שכן בחינת "בת" תתעלה ביתר שאת, כפי שהוזכר לעיל.

והיינו בבחינת קיום המצות במעשה גשמיות דוקא שנקרא בחינת עבד וע"ז דוקא נאמר הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד.

כלומר, בבחינת קיום המצוות במעשה גשמי דווקא, הנקראת בחינת עבד; ועל כך דווקא נאמר: "הנה ישכיל עבדי, ירום ונשא וגבה מאד".

וזהו טובה הארץ מאד מאד כמו בחי' וגבה מאד. ועוד יי'ל [יש לומר] כי הנה מבואר בשלי"ה [בשני לוחות הברית] ר"פ ויחי בענין מ"ש ג"פ [ג' פעמים] היכל ה' המה

וזהו "טובה הארץ מאד מאד", בדומה לבחינת "וגבה מאד". ועוד אפשר לומר: הרי מבואר בשלי"ה, בתחילת פרשת ויחי, בעניין הכתוב שלוש פעמים "היכל ה'" — "המה"

(בירמיה ס"ז ד') וכן ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה' (שם סס"י [סוף סימן] כ"ב) נז' [נזכר] ג"פ [ג' פעמים] ארץ. (בירמיהו, פרק ז, פסוק ד), וכן "ארץ ארץ ארץ שמעי דבר ה'" (שם, סוף פרק כב), שבו נאמרה המילה "ארץ" שלוש פעמים:

כי גם למעלה באצילות יש ג"כ ירושמ"ט [ירושלים של מטה] וירושמ"ע [וירושלים של מעלה] שהם ה' תתאה וה' עילאה. והבחי' הג' זהו ירושמ"ט [ירושלים של מטה] ממש שבעשי' [שבעשיה] הגשמיות בעוה"ז.

כי גם למעלה, באצילות, יש ירושלים של מטה וירושלים של מעלה, שהן ה' תתאה וה' עילאה; והבחינה השלישית היא ירושלים של מטה ממש, בעשיה הגשמית שבעולם הזה.

והיינו כי המצות הם בשלשה בחינות מחדומי"ע [מחשבה דיבור ומעשה] כמ"ש לקמן בד"ה ועתה יגדל נא ובד"ה וישלח יהושע כו' מרגלים חרש.

והיינו, שהמצוות הן בשלוש בחינות — מחשבה, דיבור ומעשה — כפי שכתוב להלן, בדיבור המתחיל "ועתה יגדל נא", ובדיבור המתחיל "וישלח יהושע" וכו', "מרגלים חרש".

29 וזהו ענין ג' פעמים קדוש שממשיכים עי"ז מבחינת סכ"ע [סוכב כל עלמין] לג' עולמות בראתיו יצרתיו אף עשיתיו שהן

וזהו עניינה של אמירת "קדוש" שלוש פעמים: באמצעותה ממשיכים מבחינת סוכב כל עלמין אל שלושת העולמות, "בראתיו, יצרתיו, אף עשיתיו", שהם

בחינת מחשבה ודיבור ומעשה שהן הן ג' בחי' היכל הנ"ל והן הן ג' בחינות תורה ועבודה וגמ"ח [וגמילות חסדים] כמ"ש במ"א בד"ה כי ביום הזה יכפר.

בחינות המחשבה, הדיבור והמעשה; אלה הן עצמן שלוש בחינות ההיכל שהוזכר לעיל, והן גם שלוש הבחינות של תורה, עבודה וגמילות חסדים, כפי שנכתב במקום אחר, במאמר הפותח "כי ביום הזה יכפר".

30 ועפ"ז [ועל פי זה] י"ל [יש לומר] שדור המדבר שהם בחינת ומדברך נאווה רצו להמשיך בבחינת דבור ומחשבה שהם הם ירושמ"ט [ירושלים של מטה] וירושמ"ע [ירושלים של מעלה] שבעולם העליון היינו ה' תתאה וה' עילאה כנ"ל. אבל בבחינת זו הג' דארץ שלמטה לא רצו.

לפי זה אפשר לומר שדור המדבר, שהיו בבחינת "ומדברך נאווה", רצו להמשיך בבחינת הדיבור והמחשבה, שהן ירושלים של מטה וירושלים של מעלה שבעולם העליון, כלומר ה"א תתאה וה"א עילאה, כנזכר לעיל. אך בבחינה השלישית, של הארץ שלמטה, הם לא רצו.

31 והיינו דקסברו שיוכלו להמשיך ע"י ירושמ"ט [ירושלים של מטה] וירושמ"ע [ירושלים של מעלה] שבעולם העליון והיינו ע"י דבור ומחשבה לבד כנ"ל.

כלומר, הם סברו שיוכלו להמשיך את כל ההמשכות באמצעות ירושלים של מטה וירושלים של מעלה שבעולם העליון, היינו באמצעות דיבור ומחשבה בלבד, כנזכר לעיל.

אכן באמת עיקר כל ההמשכות הוא ע"י עשיה דוקא ועמ"ש מזה בד"ה מי מנה עפר יעקב כפי"א אף עשיתיו.

אבל לאמיתו של דבר, עיקר כל ההמשכות נעשה דוקא באמצעות עשייה. ראו גם מה שנכתב על כך במאמר הפותח במילים "מי מנה עפר יעקב", בביאור המילים "אף עשיתיו".

ושם נתבאר דאף מרבה בחינה רביעית שלמעלה מכל הג' בחינות דבראיתו יצרתיו עשיתיו שבחינה זו נמשך ומתגלה ע"י העשיה דוקא. ויש לומר ג"כ שזהו ענין התגלות קדש העליון שלמעלה מבחינת ג"פ [ג' פעמים] קדוש בוי"ו.

ושם מוסבר שהמילה "אף" באה לרבות בחינה רביעית, שלמעלה משלוש הבחינות "בראיתו, יצרתיו, עשיתיו"; בחינה זו נמשכת ומתגלה דוקא באמצעות העשייה. ואפשר לומר גם שזהו ענין התגלות הקודש העליון, שלמעלה מבחינת "קדוש" הנאמר שלוש פעמים עם ו'.

ועמ"ש סד"ה שיניך כעדר הרחלים ואפ"ל [ואפשר לומר] ששלשה בחינות היכל הנ"ל זהו ג"כ ג' המדריגות דלא זו מחבבה עד שקראה בתי ואחותי ואמי וכו':

ראו גם מה שנכתב בסוף המאמר הפותח במילים "שיניך כעדר הרחלים". ואפשר לומר שלוש בחינות ההיכל שנזכרו לעיל הן גם שלוש המדרגות שבמאמר חז"ל: "לא זו מחבבה עד שקראה בתי ואחותי ואמי" וכו'.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/shelach/2/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק